EBÛ BEKR EVDENÎ (Muhammed bin Abdullah)

Hadîs ve Şafiî fıkıh âlimi. Ebû Bekr künyesi olup, ismi Muhammed bin Abdullah bin Muhammed bin Basîr bin Varaka'dır. Buhârâ yakınlarında, Evden (veya Ûden) köyünde doğdu. Bundan dolayı Evdenî (Ûdenî) ve Buhârî nisbet edildi. 385 (m. 995) yılında vefât etti. Kelaba'da defn edildi.

Ebû Bekr Evdenî, öncelikle Buhârâ ve Maveraünnehr bölgesi âlimlerinden ders aldı. Ebü'l-Fadl Ya'kub bin Yûsuf Asımî, Heysem bin Küleyb Şâsî, Abdülmü'min bin Halef Nesefî, Muhammed bin Sâbî Buhârî ve daha birçok âlimden ilim öğrendi. Buhârâ ve Maveraünnehr'de Şafiî ulemasının ilim öğrendikleri bir kaynak oldu. Ebû Bekr Evdenî, vaktini ilim öğrenmek, öğrendiklerini Allahü teâlânın kullarına öğretmekle geçirirdi. Harama düşerim korkusuyla şüphelileri terk eder, hatta mübahların çoğunu da yapmazdı. Günahlarına ağlaması, Allahü teâlâdan çok korkması, O'nun rahmetine olan güveni ve tevekkülü ile meşhûrdu.

Hadîs ilminde sika (güvenilir) olduğu bildirilen bu mübârek zatın, talebe olmak isteyen herkese kapısı açıktı. O kapıdan, ancak nasîbi olanlar girebildi. Talebeleri arasına girenlerden, birçok âlim yetişti. Bu âlimlerden Ebû Abdullah Halîmî, Muhammed bin Ahmed bin Güncar ve Ca'fer-ül-Müstagfirî meşhûr oldu. Yıllarca din-i İslâm'ın yayılması için çalıştılar. Mübârek hocalarından almış oldukları ilmi yaymak ve Allahü teâlânın kullarını Cehennem ateşinden kurtarmak için gayret ettiler.

Talebelerinden Hakim Nişâbûrî; "Ebû Bekr Evdenî, Nişâbûr'a geldi. Hac dönüşünde tekrar gelip, uzun zaman bizimle beraber kaldı. O fıkıh âlimlerinin, günahlardan en çok sakınanı, ibadet ve günahlara tövbe etmekte en ileri gelenlerindendi" demektedir.

İlim meclislerinde faiz mes'elesi üzerinde çok durur, faizin haram olduğunu bildirirdi. Bilhassa aynı cinsten olan şeylerin, aynı miktarlarının satışında, ya'nî mislin, misliyle satışında, mutlaka faiz olduğunu söyler, bundan kurtulmak için İslâmiyetin bildirdiği alış-veriş bilgilerinin ehlinden öğrenilmesi gerektiğini anlatırdı.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tabakât-üş-Şâfiiyye cild-3, sh. 182

2) Vefeyât-ül-a'yân cild-4, sh. 209

3) Şezerât-üz-zeheb cild-3, sh. 118